

MEPĮ organizacinė struktūra ir valdymas

2022 m. spalio 25 d.

Renginių ciklas

1	MOKĖJIMO PASLAUGŲ TEIKIMO AKTUALIJOS	SPALIO 25 D.
2	MEPĮ ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMAS	SPALIO 25 D.
3	MEPĮ ATSKAITOMYBĖS AKTUALIJOS IR SĄSKAITŲ ATIDARYMO KREDITO ĮSTAIGOSE PROBLEMATIKA	SPALIO 27 D.
4	VIDAUS AUDITO VAIDMUO ĮSTAIGOJE IR KLIENTŲ LĖŠŲ APSAUGA MEPĮ	SPALIO 27 D.

Turinys

1

DABARTINĖ SITUACIJA, LŪKESČIAI IR PROBLEMATIKA

2

ATITIKTIES FUNKCIJOS GAIRĖS

MEPĮ lūkestis

Suprasti reikalavimus ir geriausias praktikas.

Sužinoti, kokie yra Lietuvos banko pastebėjimai ir lūkesčiai praktikoje veikiančioms finansų rinkos dalyviams MEPĮ organizacinės struktūros ir valdymo tema.

Ar MEPĮ valdymo organas yra lygu priežiūros organui? Kokia valdysena yra tinkama?

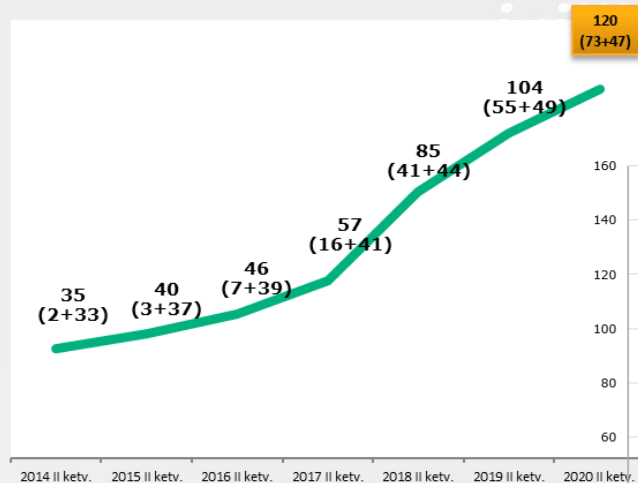
Antros gynybos linijos nepriklausomumo ir autonomijos klausimai.

Esminiai pokyčiai nuo 2022 - valdymo organų, vadovų, pirmos, antros / trečios linijos kontrolės.

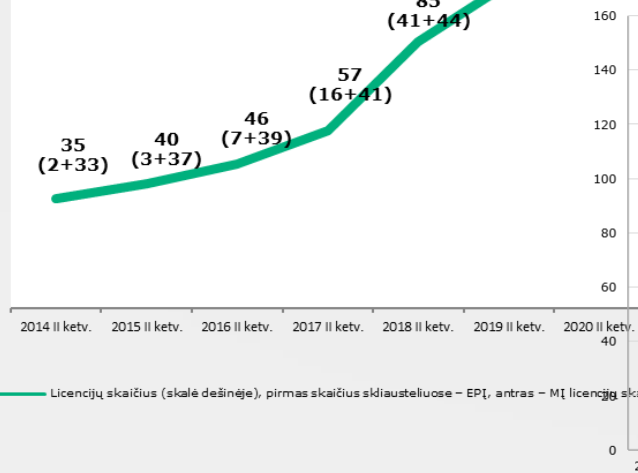
Dabartinė situacija: įstaigų sk.

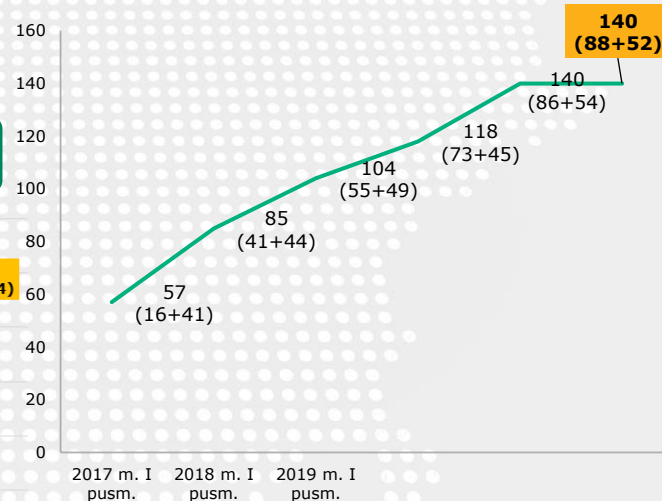
2020 m.

2021 m.

2022 m.

— Licencijų skaičius (skalė dešinėje), pirmas skaičius skliausteliuose – EPI, antras – MI licencijų skaičius

REGULIAVIMAS

2020 m.

LBV 2020-07-23
nutarimas Nr. 03-106
„Dėl elektroninių
pinigų įstaigų ir
mokėjimo įstaigų
valdymo sistemos ir
gautų lėšų apsaugos
reikalavimų aprašo
patvirtinimo“

2021 m.

- 1) 2021-05-14
lūkesčių raštas „Dėl
elektroninių pinigų
įstaigų ir mokėjimo
įstaigų veiklos
valdymo, vidaus
kontrolės ir atitikties
kultūros stiprinimo“
- 2) Vidaus kontrolės ir
valdymo sistemos
patikimumo
reikalavimų vykdymo
analizė

2022 m.

- 1) 2022-02-17
lūkesčių raštas „Dėl
elektroninių pinigų
įstaigų ir mokėjimo
įstaigų veiklos
valdymo, vidaus
kontrolės ir atitikties
kultūros stiprinimo“
- 2) Vidaus kontrolės ir
valdymo sistemos
patikimumo
reikalavimų vykdymo
analizė
- 3) Atitikties funkcijos
gairės (įsigalioja nuo
2022-10-31)

2023 m.

- 1) Atitikties funkcijos
gairės
- 2) Papildomas teisinis
reguliavimas

PROBLEMATIKA IR GEROJI PRAKTIKA

EPĮ ir MĮ vidaus kontrolės ir valdymo sistemos patikimumo reikalavimų įgyvendinimo analizė

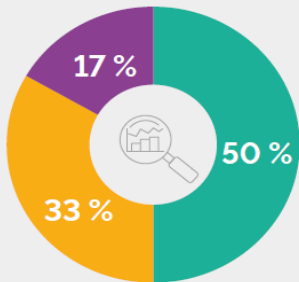
6 atrinktos įstaigos, kurios jau buvo pradėjusios vykdyti veiklą.

Atliktas pateiktų dokumentų ir kitos informacijos įvertinimas.

Vertinta ar įstaigų valdymo sistema atitinka Lietuvos banko nustatytus bendruosius valdymo sistemos reikalavimus (L.BV 2020-07-23 nusitarimo Nr. 03-106 reikalavimai).

- Aukštas (atitinka reikalavimus)
- Vidutinis (iš esmės atitinka reikalavimus)
- Žemas (iš dalies atitinka reikalavimus)
- Labai žemas (neatitinka reikalavimų)

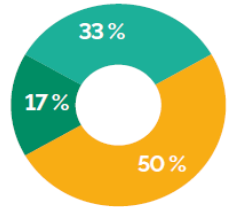

Pagrindiniai trūkumai

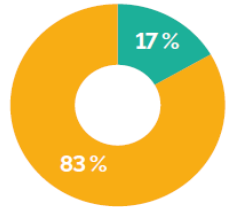
- Dokumentai nepatvirtinti valdymo organo ir reguliariai neperžiūrimi.
- Nereglamentuotos vadovų ir darbuotojų funkcijos, atsakomybės ribos ir atskaitomybė.
- Nėra paskirti už kontrolės funkcijas atsakingi asmenys.
- Nereglementuota įstaigų priežiūros organo veikla ir nenustatytas jo funkcijų vykdymas.
- Nereglementuotas sistemų valdymas ir duomenų tvarkymas, perdavimas bei saugojimas.
- Nereglementuota rizikos valdymo strategija, nėra rengiami rizikos valdymo žemėlapiai, rizikų ir incidentų registrai bei rizikos valdymo tobulinimo ir komunikacijos planai.
- Nevykdoma rizikos analizė ir vertinimas.

Įstaigų įvertinimas pagal sritis

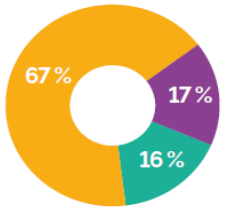
	Organizacinė struktūra	Valdymo sistema	Valdymo organo funkcijos	Rizikos valdymo aplinka	Rizikos valdymo proceso vykdymas
Įstaiga 1	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
Įstaiga 2	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
Įstaiga 3	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
Įstaiga 4	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
Įstaiga 5	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
Įstaiga 6	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████

✓ Darbuotojai supažindinami su personalo politika ir su ja susijusiomis lėšomis ir šis veiksmas yra užtikrinamas bei išsagejamas.

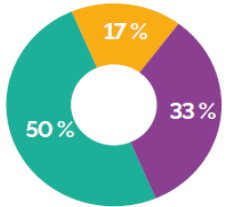

⚠ Nereglementuota organizacinės struktūros ir kitų vidinių valdymo dokumentų peržiūra, atnaujinimas ir keitimo tvarka.

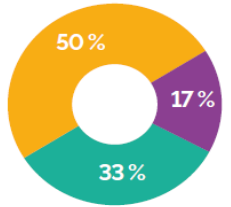
✓ Vidaus kontrolės politikos ir procedūrų, reglamentavimas, kad užtikrinti įstaigų valdymo organų funkcijas.

⚠ Nenustatytas ataskaitų ir valdymo organų veikimo periodiškumas ir kaupiamos bei saugomos šios informacijos vieta.

✓ Parengti rizikos valdymo politika ir rizikos valdymo ataskaitų įstaigose valdymo organui pateikti bent 1 kartą per metus, o rizikos valdymo žemėlapi – kas ketvirtį.

⚠ Neužtikrinta, kad rizikos valdymas įstaigose būtų atliekamas, peržiūrimas ir atnaujinamas reguliariai.

✓ Supažindinti darbuotojus su rizikos vertinimo procesu ir jos pakeitimas, siekiant užtikrinti, kad jie suprastų procesą, jo etapus bei savo funkcijas.

⚠ Nėra tinkamai įdiegti rizikos vertinimo proceso; rizikos valdymo metodų reglamentavimas, naujų rizikos priemonių kūrimas ir kt.

PROBLEMATIKA

Dokumentai **nepatvirtinti** valdymo organo ir reguliariai neperžiūrimi;

Nereglamentuotos vadovų ir darbuotojų funkcijos, atsakomybės ribos ir atskaitomybė;

Nėra paskirti už kontrolės funkcijas atsakingi asmenys;

Nereglamentuota įstaigų priežiūros organo veikla ir nenustatytas jo funkcijų vykdymas;

Nereglamentuota organizacinės struktūros ir kitų vidinių valdymo dokumentų peržiūra, atnaujinimas ir keitimo tvarka;

Nenustatytas ataskaitų įstaigos priežiūros ir valdymo organui teikimo periodiškumas ir kaupiamos bei saugomos šios informacijos vieta.

GEROJI PRAKTIKA

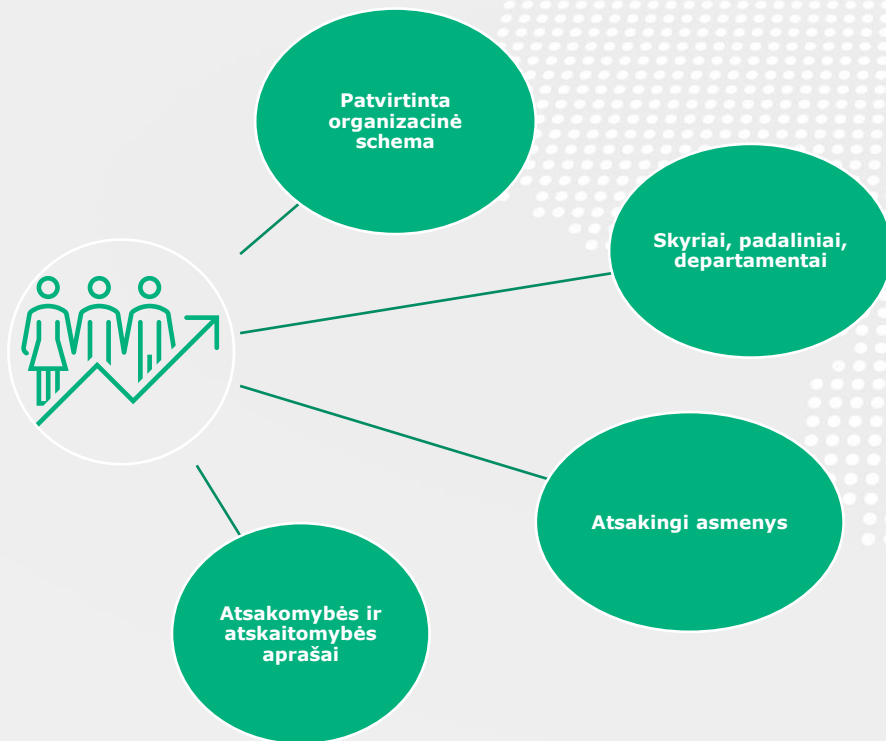
Parengta personalo politika. Darbuotojai **supažindinami** su ja bei su kitomis susijusiomis tvarkomis ir šis veiksmas yra užfiksuojamas bei išsaugomas.

Įvertinamos naujų arba vystomų IT technologijų panaudojimo versle galimybės. Taip yra užtikrinamas savalaikis informacijos surinkimas, apdorojimas ir pateikimas.

Reglamentuojamos vidaus kontrolės politikos ir procedūros.

Parengta organizacinė struktūra su aiškiu darbuotojų atsakomybių ir atskaitomybių reglamentavimu.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Lietuvos bankas gerąją praktiką laikytų, jei įstaigos veiklos pradžioje būtų įdarbinusios bent 4 (keturis) darbuotojus*:

- nuolat Lietuvoje reziduojantį vadovą;
- atitikties pareigūną;
- informacijos saugumo pareigūną;
- pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos pareigūną.

*Pareigūnų skaičius vėliau turėtų didėti atsižvelgiant į įstaigos rizikos pobūdį, mastą, sudėtingumą ir kt. (LBV 2020-07-23 nutarimo Nr. 03-106 9.4 p.)

PROBLEMATIKA

MEPĮ VALDYMO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Nustatyta padidinta rizika ir netinkamai veikiančios vidaus kontrolės veiksniai:

- 1) MEPĮ neužtikrinamas minimalus valdymo ir kontrolės funkcijas vykdančių darbuotojų skaičius (net 88 įstaigos neturėjo bent 1 iš 4 būtinų darbuotojų);
- 2) MEPĮ nepradeda tinkamai vykdyti veiklos, kol nėra įdarbinusios nuolat Lietuvoje reziduojančio vadovo bei reikiamą kvalifikaciją ir patirtį turinčių darbuotojų (net 56 įstaigos neturėjo arba vietinio vadovo arba atitikties pareigūno);
- 3) MEPĮ vyksta gana dažna atsakingų darbuotojų kaita arba vieno asmens darbas keliuose įstaigose vienu metu (duomenys dar tikslinami).

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

**ĮSTAIGOS
PRIEŽIŪROS
ORGANAS**

**Visuotinis akcininkų
susirinkimas**

Stebėtojų taryba

Valdyba

Jeigu nesudaryta **stebėtojų taryba**, tačiau priežiūros funkcijos, vadovaujantis ABĮ nuostatomis, priskirtos **valdybai**, tuomet priežiūros organo funkcijas atlieka **VALDYBA**.

Jeigu priežiūros funkcijos nepriskirtos **valdybai** arba nėra sudaryta **valdyba**, tuomet priežiūros organas - **visuotinis akcininkų susirinkimas**.

Vadovaujamės ABĮ

SVARBU

Interesų konfliktų valdymas
Aiškus reglamentavimas dokumentuose

Jeigu bendrovėje nesudaroma **stebėtojų taryba**, stebėtojų tarybai nustatytos funkcijos kitų bendrovės organų kompetencijai nepriskiriamos, **išskyrus** ABĮ 34 straipsnio 8, 11 dalyse ir 37² straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus.

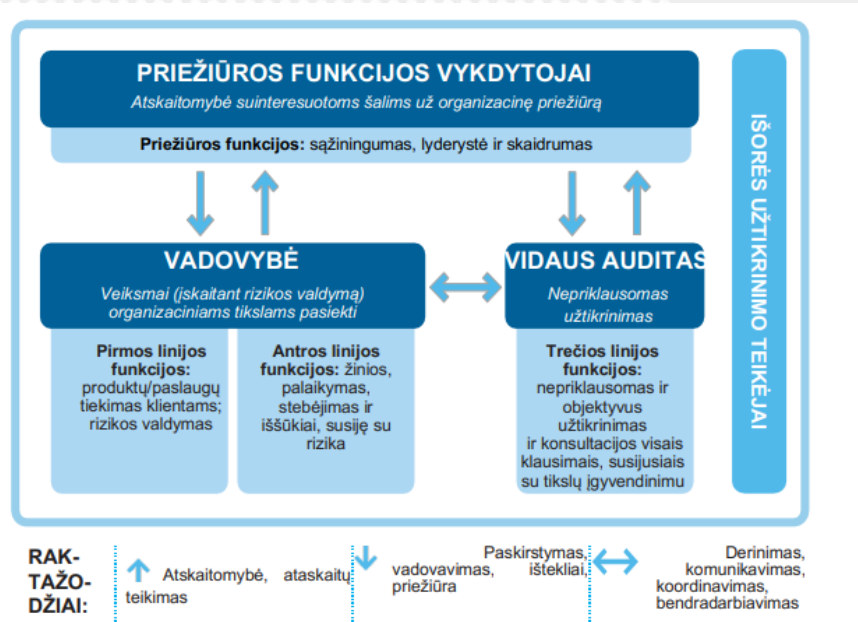
TRIJŲ LYGIŲ VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA

Trijų lygių vidaus kontrolės (angl. *three lines*) sistemoje*:

- pirmojo lygmens vidaus kontrolei priskiriama įstaigos padalinių vykdoma veiklos kontrolė,
- antrajam lygmeniui – už atitiktį ir rizikos valdymą atsakingų padalinių vykdoma vidaus kontrolė (taip pat gali būti išskiriama finansinės ir kitos informacijos patikimumo kontrolė, veiklos efektyvumo kontrolė ir kt.).
- trečiojo lygmens vidaus kontrolei priskiriama vidaus audito vykdoma kontrolė.

*Detaliau žr. Europos bankininkystės institucijos 2021 m. liepos 2 d. Vidaus valdymo gairėse (EBA/GL/2021/05).

DARBUOTOJAI

Vidaus auditas

Vadovas (CEO)

Vietinis vadovas

*Įstaigos vadovybės atsakingas formavimas,
įgalinimas ir ugdymas*

**Pinigų plovimo ir
teroristų finansavimo
prevencijos
pareigūnas**

Atitikties pareigūnas

Kiti darbuotojai

*Komunikacija su kitomis interesų šalimis, priežiūra (klientai,
darbuotojai, akcininkai, priežiūros institucija)*

SVARBU

Interesų konfliktų valdymas

Aiškūs funkcijų reglamentavimas dokumentuose (pvz. veiklos perdavimas trečiosioms šalims)

ATITIKTIES FUNKCIJŲ GAIRĖS

Lietuvos banko Finansų rinkos priežiūros komitetas **patvirtino** atnaujintas **Atitikties gaires**, kurios įsigalios nuo **2022 m. spalio 31 d.**

Skirtos: finansų maklerio įmonėms, valdymo įmonėms, bankams, draudimo ir perdraudimo įmonėms, centrinėms ir pavienėms kredito unijoms, **elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigoms.**

Tikslas – padėti nustatyti, vertinti, stebėti ir mažinti atitikties riziką ir stiprinti atitikties kultūrą.

Taikymas atsižvelgiant į MEPĮ dydį, veiklos pobūdį ir mastą, klientų kategorijas, vidaus organizacinę struktūrą.

Gairės turėtų pagerinti bendrą MEPĮ supratimą, kaip turi būti įgyvendinama atitikties funkcija, stiprinti atitikties pareigūnų įgaliojimus ir įtaką MEPĮ veiklai, taip pat skatinti vienodą ir nuoseklų MEPĮ atitikties funkcijos įgyvendinimą.

ATITIKTIES FUNKCIJŲ GAIRĖS

Sąvokos
Kompetencija
Atsakomybės
Mokymai
Nepriklausomumas
Proporcingumas
Interesų konfliktas

Sujungimas su kitomis vidaus kontrolės funkcijomis
Funkcijos perdavimas vykdyti išorės paslaugų tiekėjams
Vertinimas
Stebėseną
Ataskaitos
Konsultavimas ir kt.

Finansų rinkos dalyvio vadovai – asmuo arba asmenys, kurie vadovauja finansų rinkos dalyvio veiklai: administracijos vadovas, valdybos nariai, stebėtojų tarybos nariai:

- turėtų užtikrinti, kad būtų paskirtas atitikties pareigūnas;
- atitikties funkcija priskiriama antrojo lygmens vidaus kontrolei;
- turėtų reguliariai ir bent kartą per metus patikrinti, ar užtenka darbuotojų ir jų kompetencijos atitikties funkcijai vykdyti;
- Turėtų sudaryti visas sąlygas, reikalingas atitikties pareigoms vykdyti, turėtų įvertinti kandidato kvalifikaciją;
- atitikties funkcija turėtų būti vykdoma nepriklausomai nuo vadovų ir kitų padalinių, tačiau vadovai turėtų padalinius skatinti savo veiklos klausimais konsultuotis su atitikties pareigūnu;

Atitikties funkcijai taikomi vienodi reikalavimai, nesvarbu, ar išorės paslaugų teikėjams perduodama vykdyti visa atitikties funkcija, ar jos dalis, **atsakomybė** už taikomų reikalavimų vykdymą **tenka vadovams**.

Vadovai yra **nuolat** atsakingi už perduotos vykdyti funkcijos priežiūrą ir turėtų turėti visus šiai pareigai vykdyti būtinus išteklius ir kompetenciją. Vadovai **gali paskirti konkretų asmenį**, kuris jų vardu prižiūrėtų, kaip vykdoma perduota atitikties funkcija.

ATITIKTIES FUNKCIJŲ GAIRĖS

Atitikties pareigūnas turėtų dalyvauti susirašinėjant su Lietuvos banku ir kitomis kompetentingomis institucijomis visais svarbiais teikiamų paslaugų arba vykdomos veiklos klausimais.

- atitikties pareigūnas turėtų būti puikiai susipažinęs su įstaigos organizacine struktūra, verslo kultūra ir sprendimų priėmimo procedūromis;
- atitikties funkcija turi būti vykdoma nuolat net kai atitikties pareigūno nėra darbo vietoje. Ši tvarka turėtų būti aprašyta.
- atitikties pareigūnas turėtų turėti didesnę kompetenciją (turėtų būti rengiami reguliarūs mokymai, sudaromos sąlygos kelti kvalifikaciją);
- atitikties funkcijos sujungimas su kitomis vidaus kontrolės funkcijomis gali būti priimtinas, jeigu tai nekenkia atitikties funkcijos veiksmingumui ir nepriklausomumui. Šis funkcijų sujungimas turėtų būti pagrįstas dokumentais, nurodant jo priežastis;
- vadovams turi būti reguliariai raštu teikiamos atitikties ataskaitos;
- visi sprendimai reikšmingai sumažinti biudžetą atitikties funkcijai vykdyti turi būti įforminti raštu ir nurodytos išsamios šių sprendimų priežastys;

Vidaus audito funkcija negali būti sujungiamas su kitomis vidaus kontrolės funkcijomis, pavyzdžiui, su atitikties funkcija

Klausimai – atsakymai (iš MS Teams kanalo)

Situacija: yra du fiziniai asmenys A ir B. Taip pat yra dvi 5 Lietuvoje registruotos įmonės: X (turi EMI licenciją) ir Y (registruotas kaip VASP). Asmuo A užima MLRO poziją, o asmuo B compliance officer'io poziją įmonėje X. O įmonėje Y asmuo A užima compliance officer'io poziją, o asmuo B užima MLRO poziją (atvirkštinė situacija).

Klausimas: ar tokia situacija galima? Jeigu ne, koku teisės aktu tai draudžiama daryti?

ATS.: Teisės aktai to nedraudžia, tačiau kaip ir minėjau, turite įsivertinti skiriamą darbo laiką kiekvienoje įstaigoje, atsakomybes, interesų konflikto galimybę ir pan.

Sveiki, ar galėtumėte patikslinti Lietuvos banko lūkestį turėti bent 4 darbuotojus veiklos pradžioje. Ar įmonė turi įdarbinti šiuos darbuotojus iki licencijos gavimo ar tai galima padaryti jau gavus licenciją, prieš pradėdant teikti paslaugas?

ATS.: Licencijavimo procesas yra atskiras klausimas. Šiame pristatyme labiau kalbėjome apie įstaigas jau turinčias licencijas. Tačiau paminėtina, kad Lietuvos banko lūkestis dėl 4 darbuotojų licencijavimo procese taip pat yra, bet jo vertinimas vyksta kiekvienos konkrečios situacijos kontekste.

Valdyba ne visada gali atlikti priežiūros funkciją - tik tada, jei daugiau kaip pusė valdybos narių yra nesusiję darbo santykiais su bendrove (ABĮ 33 str. 7 d.)

ATS.: Taip, tačiau pristatyme visų atvejų paminėti nebuvo įmanoma, todėl siūlome vadovautis tiek Lbv nutarimu Nr. 03-106, tiek ir ABĮ bei pritaikyti teisės aktų nuostatas prie konkrečios įstaigos situacijos.

Ačiū!

